

Internt notat

Til:
Klinikk for psykisk helse og rus
v/ Stina Mari Rognhaug

Deres ref.:
2021/780

Vår ref.:
2021/780

Saksbehandler/dir.tlf.:
Pål Madsen/90656336

Dato:
24.4.2022

Pasienttransporter fra Helgeland til akuttpsykiatrisk avdeling i NLSH, Bodø

Viser til internt notat av 23.3 d.å.

Utvikling og utfordringer de siste årene

Inntil våren 2021 ble de fleste pasientene med psykiske lidelser transportert med ambulansefly til Bodø. Tvangsbestemmelsene er ofte benyttet, og fartøysjefene krever på bakgrunn av flysikkerheten at det alltid er ekstra ledsager med under disse transportene i tillegg til flysykepleier. Flysykepleier er fast helsepersonellbemanning ombord. For noen år tilbake benyttet man politifølge i nær alle oppdragene. I 2017 ble det i Brønnøysund etablert en ledsagergruppe, kalt «sivile ledsagere» basert på helsepersonell fra Helgelandssykehuset og kommunen. Disse ble kurset og satt opp på en «ringeliste». Der det ikke er påkrevet med politi (fysisk tvang eller voldsrisiko), går det ut melding til gruppen, og den som har anledning melder seg. Siden 2017 er ca. 40 % av pasientene ledsaget av «sivile ledsagere i ambulanseflyet stasjonert i Brønnøysund, de øvrige med politi.

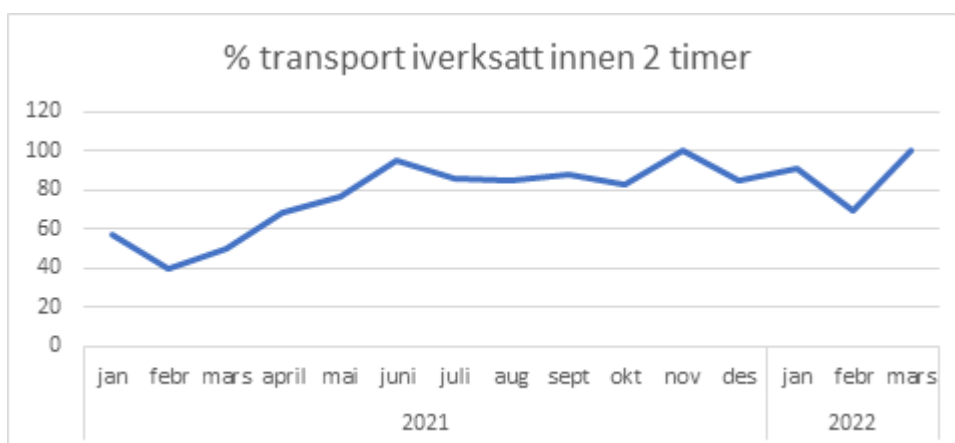
Utfordringen med bruk av ambulansefly har vært lang ventetid før start av transporten. Ambulanseflyene blir koordinert fra AMK/Flykoordineringsentralen i Tromsø. Prioriteringen av oppdrag er i stor grad basert på somatisk hastegrad, slik at psykiske lidelser nedprioriteres. Værforhold har også i noen grad medført forsinkelser. I tillegg er det ikke sjelden ventetid på politi, siden tjenestemennene må hentes inn fra frivakt. Politiet vil alltid benytte to tjenestemenn. Kombinasjonen av venting på fly og venting på politi har i perioder medført meget lang ventetid, noe som er en belastning for både pasient og kommunal legevakt. I 2019 var ventetiden over ett døgn for minst åtte pasienter. Statens helsetilsyn gjennomførte et tilsyn av ambulanseflytjenesten i 2020 – 2021, med størst fokus i Nord-Norge. Tilsynet avslørte meget kritikkverdige forhold knyttet til flytransport av psykisk syke pasienter. Utdrag fra tilsynsrapporten:

«De regionale helseforetakene har ikke sørget for nødvendig styring og tilrettelegging av tjenester for pasienter med psykisk lidelse som er avhengige av transport med ambulansefly for å

komme til forsvarlig behandlingssted. Våre undersøkelser viser at det ikke er en felles og omforent praksis for hvordan pasientene skal prioriteres for transport. Konsekvensen er at mange pasienter opplever lang ventetid på transport med ambulansely, og at det i ventetiden kan oppstå krevende og uverdige situasjoner for alvorlig syke pasienter der det blant annet må benyttes nødrett som kompetansegrunnlag for bruk av tvang. Lang ventetid på transport kan også medføre et større behov for bistand fra politiet».

Ny rutine

Som konsekvens av dette innførte Prehospital klinikk i mars 2021 en ny rutine som innebærer at transporten til Bodø primært skal foregå landeveis med ambulanse. Dette for å redusere avhengigheten av ambulansely. Unntaket er pasienttransporter fra Sør-Helgeland, der kjøreturen til Bodø blir uforholdsmessig lang. Her benyttes fortsatt primært ambulansely. Tiltaket har medført en kraftig reduksjon av ventetid før transport. Klinikken har satt et kvalitetsmål om at transporten skal være iverksatt innen to timer fra bestilling. Figuren viser utviklingen det siste året:



Fremdeles er venting på ambulansely og/eller politi den viktigste årsaken til ventetid over to timer, men avvikene hittil i 2022 skyldtes utelukkende at Saltfjellet var stengt på grunn av uvær.

Belastning og kostnader for Prehospital klinikk

Antall transporter til akuttpsykiatrisk avd. NLSH i Bodø varierer en del fra år til år. I 2021 ble det utført 123 oppdrag med bil og 24 med ambulansely. Ambulanselyene bekostes av Luftambulansetjenesten HF, mens bilambulansene bekostes av HSYK selv. Fordi de fleste transportene nå gjennomføres med bilambulanse, har utgiftene til Prehospital klinikk økt kraftig det siste året. For å skjerme ambulanseredskapen på Helgeland, hentes ofte ambulansepersonell inn fra frivakt. Dette produserer mye overtid og AML-brudd. Med utgangspunkt i at hvert biloppdrag i snitt varer i 10 timer, noen ganger i tillegg overnatting i Bodø grunnet arbeidstidsbestemmelsene, og det kjøres 540 km tur/retur, estimerer vi at hvert oppdrag med ambulanse i gjennomsnitt koster kr. 25 000. Også utgiftene til politiledsagere har økt fordi landeveis transporter naturligvis medfører en lengre oppdragstid. I 2021 kostet politiledsagerne kr. 1 046 023. Det gjennomføres for tiden mellom 10 og 15

ambulansetransporter hver måned. De tre første månedene i år er det gjennomført 32 transporter, hvorav bare to med ambulansefly. Politi ledsaget ved 17 transporter, en andel (53 %) som de foregående par årene. Vi mener det fortsatt er et overforbruk av politi, noe politiet selv antyder, og har derfor iverksatt tiltak for å etablere en ledsagergruppe også for landeveis transport. Dette forventes å redusere ledsagerkostnadene noe. Ordningen er forhåpentlig på plass innen sommeren i år. De sivile ledsagerne med fly kostet i 2021 kr. 59 781.

Med utgangspunkt i antall oppdrag i 2021, er de totale årlige kostnadene for ambulansetransport, politi- og sivile ledsagere kr. 4,2 millioner kroner. Dieselpriisen er nå sterkt økende og vil bidra til ytterligere kostnadsøkning.

Konklusjon

Pasienttransporter til akuttpsykiatrisk avd. NLSH i Bodø representerer en stor belastning for Prehospital klinikk i Helgelandssykehuset. De belaster økonomien og produserer AML-brudd. Ambulanseberedskapen på Helgeland blir i perioder sårbar. I tillegg til at kostnadene ved biltransport forventes å øke sterkt framover på grunn av dieselpriisen, bør det vektlegges at all denne kjøringen er sterkt i strid med spesialisthelsetjenestens klimamål. CO2-utslipp skal reduseres 40 % innen 2030.

Vennlig hilsen

Pål Madsen, klinikkssjef
Prehospital klinikk

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur